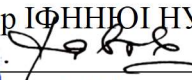

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО, КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІФННЮІ НУ «ОЮА»
проф. Роман САВЧУК
«2» вересня 2024 р.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

**ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
ОК 9**

рівень вищої освіти
ступінь вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

перший (бакалаврський)
бакалавр
08 Право
081 Право
Право

Розробник програми: к.е.н., ст.викл. Лешанич Світлана Євгеніївна

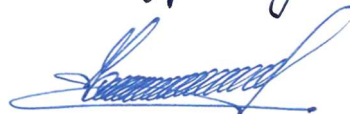
Затверджено на засіданні кафедри міжнародного, конституційного та адміністративного права
(протокол № 1 від 27.08.2024 р.)

В.о.завідувача кафедри міжнародного, конституційного
та адміністративного права

Наталія ГАБЛЕЙ

Начальник навчального відділу

Ірина ЯЦКІВ

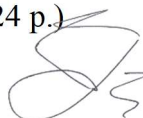
Гарант освітньої програми

Роман САВЧУК

Науково-методична рада (протокол № 1 від 02.09 2024 р.)

Голова науково-методичної
ради

Олег БЕЗНОСЮК

Заступник директора

Олег БЕЗНОСЮК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Анотація

Основи економічної теорії – економічна дисципліна навчального плану підготовки бакалаврів. Вона є одною з дисциплін, що закладають основи світогляду та професійної культури фахівців. Дана дисципліна розкриває найбільш глибокі, основні відносини між людьми в кожній економічній системі, відкриває закони її розвитку, обґрунтовує базові економічні категорії, тому вона є методологічною основою, фундаментом всіх інших економічних наук.

1.2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є здобуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення загальних основ економічного життя суспільства, закономірностей становлення та розвитку економічної системи і діалектики взаємозв'язку її структурних елементів;
- зв'язування механізму дії економічних законів і механізму їх використання людьми у господарській діяльності;
- формування вільного володіння категоріальним апаратом, вміння застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій;
- набуття вмінь використовувати одержані знання у подальшій навчальній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- суть економічних законів і механізми їх використання людьми у господарській діяльності;
- причинно-наслідкові зв'язки, які відображають економічні закони: закони грошового обігу, закон попиту та пропозиції, закон вартості та інші;
- особливості виробництва, розподілу та перерозподілу вартості, роль ринку і держави у цих процесах;
- суть і закономірності розвитку економічної системи та її структурних елементів зокрема;
- соціально-економічні відносини у суспільстві та їх особливості у різних економічних системах;
- розвиток форм організації суспільного виробництва та теоретичні основи ринкової економіки;
- особливості економічних відносин між державами, шляхи концентрації виробництва, ефективного використання ресурсів;
- моделі переходу до ринкової економіки, напрямки реформування соціально-економічних відносин в Україні.

вміти:

- ✓ володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження;

- ✓ аналізувати особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми в процесі господарської діяльності;
- ✓ на основі аналізу наявних споживчих благ, використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати потреби суспільства;
- ✓ оцінювати реальні економічні процеси та тенденції розвитку світової економіки;
- ✓ за результатами аналізу законодавчих та нормативних актів України, використовуючи макроекономічні моделі, за допомогою співставлення та порівняння приймати професійні рішення, адекватні державній економічній політиці;
- ✓ на основі співвідношення механізмів державного і ринкового регулювання, державної та приватної власності, використовуючи класифікаційні ознаки, класифікувати та визначати типи економічних систем;
- ✓ грамотно аргументувати своє бачення економічної ситуації в країні і світі.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, метод та функції економічної теорії. Історія розвитку науки

Зародження економічної думки та етапи її розвитку. Основні напрями сучасної економічної теорії. Предмет економічної теорії та її завдання. Функції економічної теорії: пізнавальна, світоглядна, методологічна, практична, виховна. Методи дослідження об'єкта економічної теорії. Метод наукової абстракції. Індукція. Дедукція. Гіпотеза. Економічні категорії та закони, їх класифікація. Зв'язок економічної теорії з іншими науками. Економічна теорія – основа економічної політики. Економічна наука в сучасних умовах. Основні етапи розвитку економічної теорії.

Тема 2. Виробництво та його фактори. Обмеженість виробничих ресурсів. Економічна ефективність виробництва

Види ресурсів, сутність їх обмеженості в економіці, поняття «виробництво» та «ефективність» Ефективність виробництва. Виробничі можливості суспільства. Економічні потреби як матеріальна основа інтересів. Крива виробничих можливостей. Поняття альтернативних витрат. Стадії суспільного виробництва та їх взаємозв'язок.

Тема 3. Економічні системи суспільства.

Зміст економічної системи. Структурні елементи економічної системи. Власність та її роль в економічній системі. Економічний зміст і право власності. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи, види, форми власності та їх взаємодія. Роздержавлення та приватизація. Приватна власність. Колективна, корпоративна, комунальна та державна власність. Інтелектуальна власність. Сучасні тенденції розвитку форм власності. Типи економічних систем. Колишні економічні системи. Командно-адміністративна система. Ринкова система. Принципи ринкової економіки. Змішані (поліформічні) системи. Проблеми економічного вибору в різних економічних системах.

Тема 4. Гроші: їх функції та види. Теорія грошей і грошового обігу.

Виникнення грошей як історичний процес розвитку форми вартості. Суть грошей.. Функції грошей. Еволюція грошей та їх функціональні форми. Ринок грошей. процентні ставки. Попит на грошу: суть, концепції. Класична концепція. Кейнсіанська теорія попиту на гроші. Трансакційний попит на гроші. Спекулятивний попит на гроші. Монетаристська концепція попиту на гроші. Валюта і валютні курси.

Тема 5. Економічна природа попиту і пропозиції.

Закони попиту та пропозиції — одні з основних законів функціонування ринкової економіки. Попит. Залежність між ціною та попитом. Закон попиту. Крива попиту. Індивідуальний і ринковий попит. Детермінанти попиту. Еластичність попиту. Коефіцієнти еластичності. Пропозиція. Закон пропозиції. Детермінанти пропозиції. Зміни обсягу пропозиції. Зміни в пропозиції. Еластичність пропозиції

та способи її подання. Діалектична залежність попиту та пропозиції. Рівноважна ціна.

Тема 6. Домогосподарство і фірма в системі ринкових відносин.

Домогосподарство як економічний суб'єкт. Теорії фірми. Види фірм. «Нова фірма». Ресурси і капітал фірми. Інтелектуальний капітал фірми. Рівновага фірми як виробника. Економічні витрати фірми. Нормальний прибуток. Собівартість продукції. Дохід фірми та його види. Максимізація прибутку фірми. Беззбитковість і рентабельність. Економічний та правовий зміст банкрутства. Механізм ціноутворення на продукцію фірми. Цінова політика. Особливості визначення ціни юридичної послуги.

Тема 7. Підприємство та підприємницька діяльність. Доходи, їх джерела і відтворення

Суть, умови та види підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва. Одноосібне володіння. Партнерство чи товариство. Корпорація. Становлення організаційно-правових форм підприємництва в Україні. Підприємство (фірма): суть, ознаки та види. Критерії класифікації: власність, розмір, сфери функціонування. Види підприємств стосовно форм власності. Господарське товариство. Приватне підприємство. Об'єднання підприємств в Україні. Асоціація. Корпорація. Консорціум. Концерн.

Тема 8. Домогосподарство як суб'єкт економіки.

Домогосподарство. Функції домогосподарства. Основні види доходів. Споживання та заощадження. Бюджет сім'ї. Рівень заробітної плати (ціна попиту) і гранична продуктивність праці. Пропозиція праці. Заробітна плата як основний чинник пропозиції. Мінімальна заробітна плата. Номінальна й реальна заробітна плата. Фактори, що визначають динаміку заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Види відсоткових ставок. Формування відсоткової ставки як рівноважної ціни капіталу. Економічна природа земельної ренти. Попит і пропозиція на ринку землі. Види земельної ренти. Ціна землі.

Тема 9. Фінанси, податки та бюджетний зміст

Фінанси: сутність і функції в ринковій економіці. Фінансові ресурси. Фінансові відносини. Фінансова система країни та її структура. Податки. Функція податків. Класифікація податків. Бюджетна система та державний бюджет країни. Бюджетна політика. Доходи і видатки державного бюджету. Дефіцит бюджету і державний борг. Фактичний дефіцит, структурний дефіцит. Циклічний дефіцит бюджету. Державний борг: причини виникнення та види. Зовнішній борг. Внутрішній борг. Управління державним боргом. Способи покриття дефіциту держбюджету. Боргова безпека держави.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна:

1. Сидоров О.А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник / О.А. Сидоров, Н.О. Фісуненко, Т.В. Альошина; ред. П.А. Фісуненко. – Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400 с.
2. Петруня Ю.Є., Задоя А.О. Економіка: базовий курс. Навчальний посібник [Електронне видання]. [6-те вид., переробл. і доп.]. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. 265 с.
3. Економіка: теорія і практика. Підручник. / Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.
4. Гальчинський А.Є., Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічної теорії: Підручник К.: Вища шк., 2015. 203 с.
5. Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л., Симоненко Л.І., Довженко В.А., Захаріна О.В., Тищенко С.В., Іванюк О.В., Кравець І.В., Пугачова Н.С. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. К.: Видавництво Ліра-К, 15 2020. 450 с. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://lirak.com.ua/preview/12643.pdf>
6. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика. Підручник. Чернівці: Чернів. нац. унт. 2020. 232 с. <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/37012>.
7. Економіка: практикум з економічної теорії, історії економіки та економічної думки, мікрота макроекономіки. Укл.: Галушка З.І., Поченчук Г.М., Бойда С.В., Заволічна Т.Р., Сторощук Б.Д., Кузьмук І.Я./ За ред. Галушки З.І., Поченчук Г.М. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т. 2022. 190 с. <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4534>
8. Кокареєв І.В. Основи економічної теорії : навч. посіб / І.В. Кокареєв. Дніпро: ДДУВС, 2020. 100 с.
9. Козик В. В., Мицишин О. Л. Вступ до фаху «Економіка». Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2022. 176 с.
10. Корогодова, О. О. Навчальний посібник з дисципліни «Основи економічної теорії: самостійна робота» [Електронний ресурс] / Корогодова О. О., Тимошенко Н. Ю., Іванова Т. В.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 379,33 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 181 с. Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39766>
11. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / [Е. М. Забарна та ін.] ; Одес. нац. політехн. ін-т. Херсон : ОЛДІ-плюс, 2020. 411 с.
12. Економічна теорія : підручник / [В. П. Якобчук та ін. ; під заг. ред. В. П. Якобчук] ; Житомир. нац. агроєкол. ун-т. Київ : Ліра-К, 2020. 449 с.
13. Економічна теорія : навч. посіб. / уклад.: Бойда С. В., Колосінська М. І., Белей С. І. ; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2021. 199 с.

14. Магійович Р. І., Зеліско Н. Б. Економічна теорія : навч. посіб. / Львів. нац. аграр. ун-т. Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. 323 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Менеджмент і адміністрування: підручник / О. А. Сидоров, Т. В. Альошина, Н. О. Фісуненко, Е. О. Сидорова. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 352 с.

2. Живко З. Б., Пушак Я. Я. Поглинання та рейдерство в ринковій економіці: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 304 с.

3. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. К.: Видавництво ЛіраК, 2020. 450 с.

4. Зеленько О.О. Основи економічної теорії: Опорний конспект лекцій для студентів неекономічних спеціальностей (електронний варіант) / Зеленько О.О. та ін. Харків: ХНПУ, 2020. 143 с. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3859>

5. Основи економічної теорії: метод. реком. для самост. вивч. дисц. студентами неекономічних спец. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди ; уклад. : А.О. Гура, Т.Г. Гуцан, О.О. Зеленько, І.О. Ночвіна. Харків: ХНПУ, 2019. 69 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2341>

6. Гуцан Т.Г. Інвестиційний клімат в економіці України: сучасний стан і напрями покращення / Зеленько О. О., Гуцан Т. Г., Гура А. О. Бізнес-Інформ. 2020. №1. С. 100-107. URL: https://www.businessinform.net/article/?year=2020&abstract=2020_1_0_100_107

7. Гуцан Т.Г. Основи економічної теорії: робочий зошит для студентів неекономічних спеціальностей / Гура А. О., Гуцан Т. Г. та ін. Харків: ХНПУ, 2020. 50 с.

8. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є.. Теоретичні основи економічної політики : навчальний посібник. Київ : ФОП Гуляєва В. М., 2019. 306 с.

9. Основи економічної теорії : курс лекцій / уклад. : О. В. Довгаль, І. М. Лесік. – Миколаїв : МНАУ, 2021. 129 с.

10. Економічна теорія права : навч. посіб. / [Касьяненко Л. М., Назаров В. В., Савченко Л. А. та ін.]. К. : ЦУЛ, 2015. 214 с.

11. Якобчук, В. П. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. / В. П. Якобчук, Ю. В. Богоявленська, С. В. Тищенко. К. : ЦУЛ, 2015. 476 с.

12. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І. Максименко, М. Теліщук. К.: Центр учбової літератури, 2019. 324 с.

13. Економічна теорія. Політекономія / В. Семененко, Д. Коваленко, В. Бугас, О. Семененко. К.: Центр учбової літератури, 2019. 428 с.

14. Бочі А.Тіньова економіка в Україні : причини , шляхи подолання / Ангела Бочі, Василь Поворозник. *Міжнародний центр перспективних досліджень* (МЦПД). URL: http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf

4.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>

2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
4. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>
5. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Міністерство розвитку економіки. URL: <http://www.me.gov.ua/>
7. Гронтковська Г.Є. Міжнародна економіка: навчальний посібник / Г.Є. Гронтковська, О.І. Ряба, А.М. Венцурик, О.І. Красновська. К.: Центр учбової літератури, 2017. 362 с. URL: <https://www.booklya.ua/book/m-zhnarodna-ekonom-ka-navchalniy-posibnik183689>
8. Козак Ю.Г. Основи економічної теорії: навчальний посібник / Ю.Г. Козак, С.С. Шаповал. К.: ЦУЛ, 2012. 264 с. URL: <https://booksmoda.com.ua/89153>
9. Бутко М. Міжнародний менеджмент: підручник / М. Бутко, І. Бутко, М. Дітковська. – К.: ЦУЛ, 2018. – 412 с. URL: <https://www.yakaboo.ua/mizhnarodnij>
10. Уразов А. Основи економічної теорії: навчальний посібник / А. Уразов, І. Саух, О. Вікарчук. К.: ЦУЛ, 2019. 312 с. URL: <https://chytayka.com.ua/osnovi-ekonomichnoiteorii/id88664>